

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ШКОЛИ

Становлення системи безперервної освіти, зміцнення зв'язків між її ланками, розвиток нових активних форм навчання і виховання та інші процеси створюють об'єктивні передумови функціонування педагогічної культури і її важливої інформаційної складової як особливої сфери життєдіяльності людини і суспільства. В Україні зростає соціальне замовлення на викладачів вищої технічної школи, що володіють не тільки фундаментальними технічними знаннями, глибокими знаннями в області предметів, які вони викладають, але й високим рівнем педагогічної культури, які забезпечуються знанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Постановка проблеми

Актуальність формування інформаційної культури викладачів технічних університетів обумовлена рядом протиріч, що загострилися в останнє десятиріччя між:

- потребами викладача в самореалізації у просторі педагогічної дійсності й реальними умовами у навчальному закладі, недостатніми для формування педагогічної культури;
- прагненням до професійного росту, успішної професійної діяльності та рівнем педагогічних знань про принципи, методи, засоби викладання предмету;
- прагненням до засвоєння норм поведінки, що схвалюються, ціннісних орієнтацій і наявним рівнем сформованості системи цінностей і педагогічної підготовки;
- новими навчально-пізнавальними задачами, які висуваються у процесі викладання, й рівнем готовності до їх вирішення.

Кожний рівень протиріччя фіксує діапазон бачення майбутнього, тобто здатність до саморозвитку, самопрогнозування, самоосвіти викладачів. Адже їх

якісна педагогічна підготовка можлива за умови максимального використання індивідуальних творчих можливостей, виявлення й розвитку їх здібностей до самоосвіти і самонавчання в умовах безперервної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Як відмічає Г.О.Козлакова, інформаційна культура - особливий аспект соціального життя, який є водночас предметом, засобом і результатом соціальної активності людини і впливає на характер та ефективність її практичної діяльності [1]. Є.П.Семенюк підкреслює, що поняття інформаційної культури є інтегративне визначення рівня досконалості людини (суспільства) саме в інформаційній сфері діяльності [2].

О.П.Суханов розглядає інформаційну культуру у двох аспектах. У широкому розумінні - це необхідний компонент історичного процесу, що відіграє велику роль у розвитку цивілізації і тому по праву стоїть поряд з таким важливим людським фактором як праця; у вузькому розумінні інформаційна культура виступає рівнем, досягнутим у сфері інформаційної діяльності, в якому можна відмітити кількість та якість створеного [3]. На думку Є.Г. Сілаєвої інформаційна культура – це результат діяльності суб'єкта та процес збереження створеного [4].

Метою статті є аналіз теоретичних досліджень вчених, які розглядають питання визначення місця, сутності, змісту інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні педагогічної культури викладача вищої технічної школи.

Виклад основного матеріалу

Сучасний рівень розвитку інформаційного суспільства ставить нові вимоги до інженерно-технологічної освіти, важливим показником якості якої є готовність фахівця до рішення того класу професійних задач, які йому необхідно буде виконувати в трудовій діяльності. Як правило, ці задачі міждисциплінарні у своїй теоретичній основі і носять стратегічний характер, що вимагає, з одного боку, високого рівня інформованості, з іншого боку - володіння способами рішення складних задач. У зв'язку з тим, що інформація

стрімко оновлюється, виникає потреба перетворення освіти у неперервний процес і переходу її у стан існування особистості. Зважаючи на це, необхідно більш детально розглянути поняття інформаційної культури та питання її формування.

Різноманітність видів діяльності у системному комплексі взаємодії викладача з інформацією досить велика і спирається на організаційні, інтелектуальні, сенсорні, соціокультурні можливості як особистості, так і інформації. Особистість повинна вільно орієнтуватися у величезному потоці інформації і вміти одержувати її з різних джерел. Важливими елементами інформаційної культури є уміння знаходити, збирати, аналізувати, критично оцінювати, узагальнювати, творчо переробляти, зберігати, систематизувати, передавати й опрацьовувати інформацію.

Сучасні педагогічні технології створюються на базі інформаційно-комунікаційних технологій, в яких важливу роль відіграють засоби передачі й обміну інформацією, методи доступу до віддалених баз даних, які містять наукову й навчальну інформацію. Тому інформаційно-комунікаційні технології відкривають великі можливості перед освітою у напрямку поширення знанієвого простору, удосконалення діяльності за рахунок обміну досвідом і знаннями, а також застосування спілкування і співробітництва як активних форм діяльності.

Системою, що забезпечує розвиток потреби у професійному педагогічному вдосконаленні й формуванні педагогічної культури і її важливої інформаційної складової у викладача технічного університету, може бути система дистанційного навчання, яка використовує у взаємодії і взаємодоповненні різні технології навчання, кращі традиційні та інноваційні засоби і є одним із шляхів реалізації неперервної освіти.

Викладачі, які підвищують рівень своєї педагогічної кваліфікації, мають можливість за своїм розсудом вибирати тематику дистанційних курсів, у процесі навчання дозувати спілкування з інформацією, одногрупниками і тьютором, здійснювати пошукову діяльність та використовувати творчі

знахідки при виконанні практичних завдань. Дистанційне навчання створює умови, що відповідають потребам викладачів, допомагає виявити їх запити, сприяє самонавчанню, самовихованню і саморозвитку.

На думку Є.С.Полат, дистанційне навчання побудоване відповідно тим самим цілям і змісту, що й очне навчання. Але форми подачі матеріалу і взаємодії тьютора і учасників різні [5]. Тому курси дистанційного навчання припускають більш ретельне і детальне планування діяльності, її організацію, чітку постановку задач і цілей навчання, доставку необхідних навчальних матеріалів.

Головна відмінність дистанційного навчання – орієнтація на самостійне вивчення матеріалу. Самостійна діяльність засвоєння знань і сам процес їхнього застосування приводить до виникнення нових знань, що стимулюють мислення, стає джерелом розвитку творчого мислення. Навчальний матеріал, який застосовується в дистанційному курсі, повинен бути самодостатнім і допомагати одержувати бажані знання. У цьому допомагають технології активних організаційних форм, методів і засобів. Їх використання сприяє кращому засвоєнню знань, досягненню поставлених цілей, дозволяє колективно обговорювати й аналізувати самостійно отримані знання, знаходити шляхи рішення актуальних теоретичних і практичних проблем.

Різноманіття форм представлення матеріалу в сполученні з інформаційними технологіями – ще одна відмінна риса дистанційного навчання. Використання комп'ютера не завжди може забезпечити активність учасників у дистанційному навчанні. З позиції особистісно-орієнтованого підходу запропонована ззовні інформація повинна резонувати з внутрішніми процесами людини та забезпечувати розвиток її особистості [6].

Висновки

1. Інформаційна культура викладача є характерною рисою й необхідною умовою існування інформаційного суспільства в цілому.

2. Рівень сформованості інформаційної культури визначається знаннями викладачів про педагогічні методи, методики і технології навчання.

3. Формування світогляду на оточуюче середовище відбувається через відкриту інформаційну систему. Для сприйняття оточуючого середовища викладач повинен використовувати у професійній діяльності сучасні інформаційно-педагогічні технології.

4. Подальший розвиток даного напрямку можливий за умови формування у викладачів вмінь диференціації інформації, її переробки та аналізу у різних видах педагогічної діяльності, виділенням значущої інформації, виробленням критеріїв її оцінки.

Література

1. Козлакова Г.О. Інформаційні технології: інтелектуалізація навчання у вищій школі / Козлакова Г.О. // Вища освіта України. - 2002. - № 1.- С. 48-52.
2. Семенюк З.П. Информатика: достижения, перспективы, возможности / Семенюк З.П. - М.: Наука, 1988. - 176 с.
3. Суханов А.П. От гусиного пера к компьютеру / Суханов А.П., Филоненко В.Г. - Новосибирск, 1999. - 315 с.
4. Силаева Е.Г. Методологические основы взаимосвязей информационной культуры личности и общества / Силаева Е.Г. //Информационная культура личности: прошлое, настоящее, будущее. Международная научная конференция. Краснодар – Новороссийск, 11-16 сентября 1996.-С.10-12
5. Полат Е.С. Дистанционное обучение: каким ему быть? / Полат Е.С., Петров А.Е. //Педагогіка.-1999. - №7.-С.29-34
6. Стефаненко П. Особистісно-орієнтований підхід в дистанційному навчанні / Стефаненко П. Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Науково-методичний журнал.-2004.-Випуск 3 – 272 с., С.188

Authors note, that formation of person's perception on environment realize through open information system. The teacher should use modern information technologies for effective transfer of the information. The society information culture development through formation of skill of differentiation the information, the analysis, allocation of the important information, definition of criteria estimation in any professional work at the future experts.